

КЫРГЫЗ-ТҮРК "МАНАС" УНИВЕРСИТЕТИ
Гуманитардык факультет факультети

Курстун программасы

www.manas.edu.kg

Курстун коду	Курстун аты (Кыргызча)	Курстун аты (Түркчө)	Семестр	Апталык саат	Кредит	ЕКТС
KGZ-203	КЫРГЫЗ ТИЛИ ЖАНА АДАБИЯТЫ III	KIRGIZ DİLİ VE EDEBİYATI III	3	0 + 2	1	2

Курстун деңгээли	Бакалавр
Курстун түрү	Талаптуу
Курстун мугалими	Алтынбек Исмаилов
Курстун тили	Кыргызча
Жардамчылар	-
Аудитория	Online
Курстун максаты	Көчмөн турмуштун адабиятка тийгизген таасирин түшүндүрүп, оозеки чыгармачылыктын түрлөрү менен тааныштыруу. Фольклор менен жазма адабияттын табиятын ажырата билүүгө үйрөтүү. Көркөм-эстетикалык дөөлөттөрдү жараткан таланттуу инсандардын өмүрү жана чыгармачылыгы менен тааныштыруу. Байыркы жазма эстеликтер менен кийинки доордогу кыргыз жазма адабиятынын ээлеген ордун, ошол мезгилден калган баалуу адабий мурастардын маани-маңызын өз алдынча талдаганга үйрөтүү. Ошол мезгилде жашаган калемгерлердин өмүрү жана чыгармачылыгы менен тааныштыруу. Үлгүгө тартарлык өрнөктүү адабий тексттерди окуп, терең түшүнүүгө жана аудио китептер менен иштөөгө көнүктүрүү. Кыргыз профессионал жазма адабиятынын жаралышы, калыптанышы жана өнүгүшү жөнүндө кабардар болот. Ошол мезгилде адабиятка келген калемгерлердин өмүрү жана чыгармачылыгы менен таанышат. Үлгүгө тартарлык адабий мурастарды окуп, терең түшүнүүгө жана аудио китептер менен иштөөгө көнүгөт. Көркөм чыгарманын табиятын, жанрдык касиетин, мазмундук жана формалык түзүлүшүн үйрөнөт. Кыргыз адабиятынын табиятын өз алдынча түшүнүп, аны азыркы дүйнөлүк адабий табылгалар менен салыштырып баалаганга машыгат.

Колдонулуучу адабияттар

Колдонулуучу адабияттар	Адабияттын түрү
1 Орузбаева Б., Турсунов А., Сыдыков Ж., Акматалиев А., Мусаев С., Садыков Т. Азыркы кыргыз тили: Фонетика, Лексикология, лексикография, Фразеология, Морфология, Синтаксис, Стилистика, Текстаануу, Лингвистика. - Б.:2009. Китеп 2 Абдулдаев Э., Давлетов С.	Китеп
2 Абдулдаев Э., Давлетов С., Иманов А., Турсунов А.. Кыргыз тили. Ф.: Мектеп, 1986.	Китеп
3 Үсөналиев С., Иманалиев С. Кыргыз тилинин справочниги: тил илими, лексика, фонетика, морфология, сөз жасоо, орфография, пунктуация, жазуу, синтаксис, байланыштуу кеп. Б.: 2004.	Китеп
4 Ч.Айтматовдун «Эрте келген турналар», «Бетме бет», «Саманчынын жолу», Деңиз бойлой жорткон повесттеринин укма дисктери жана ушул чыгармалардын түпнускасы.	Китеп
5 Кулалиева К. Иш кагаздарын жүргүзүү: Окуу куралы. - Оңдолуп, толукталып 2-басылышы. Б.:2016.	Китеп
6 Төлөкова Э., Абылкасымова Т., Бейшеева А., Исмаилов А., Ибраева М. Көркөм чыгармалар боюнча окуп түшүнүү жана угуп түшүнүү жыйнагы. Улантуучу топтор үчүн. окуу куралы. Б.:2011.	Китеп
7 Кыргыз тилинин жазуу эрежелери: Соңку редакциясы / Кырг. Респ. Президентине караштуу Мамл. тил боюнча улут. комис. Б.: 2013.	Китеп
8 Иш кагаздарын мамлекеттик тилде жүргүзүү. /Түз.: А. Исманкулова, Р. Солтобаева. Б.: «Кыргыз энциклопедиясы» башкы ред., 2016.	Китеп
9 Кыргыз адабиятынын тарыхы: Фольклористика. I-6том.-Б.: "Шам", 2004.	Китеп
10 Кыргыз адабиятынын тарыхы: XX кылымдын кыргыз адабияты (20-60-жылдар). -Б.:2015.	Китеп
11 Мусаев С., Турдугулов А. Көркөм сөз өнөрү. Б.:1999.	Китеп
12 Кыргыз адабияты: Орто мектептин XI кл. үчүн окуу китеби / К. Артыкбаев, К.Асаналиев, С.Байгазиев ж.б. 2-бас. - Б.: 2004.	Китеп
13 Ч.Айтматовдун чыгармалар жыйнагы 8 том. Б.: 2017.	Китеп

Колдонулуучу адабияттар

14	Адабият таанууга киришүү. /Түз.: Бегалиев С.Б. К.Тыныстановат. ЫМУ, – Каракол, 2010.	Китеп
15	Адабият: Терминдердин түшүндүрмө сөздүгү. Түз.: Ж. Шериев, А. Муратов. Б.: 1994.	Китеп
16	Асаналиев К., Кыдырбаева Р. Адабий терминдердин кыргызча кыскача сөздүгү. Ф.: 1963; Кыргыз адабий терминдеринин сөздүгү. Ф.: 1987.	Китеп

Жетишилчү жыйынтыктар

1	<p>Көчмөн турмуштун адабиятка тийгизген таасирин түшүнүп, оозеки чыгармачылыктын түрлөрү менен таанышат. Муундан-муунга келип жеткен айтым сөздөр, макал-лакаптар, ыр түрмөктөрү, майда аңгемелер, жөө жомоктор жана эпикалык чыгармалардын терең мааниге ээ идеялык мазмунун ачып берүүнү өздөштүрөт. Байыркы жазма эстеликтер менен кийинки доордогу кыргыз жазма адабиятынын ээлеген ордун, ошол мезгилден калган баалуу адабий мурастардын маани-маңызын өз алдынча талдаганга үйрөнөт. Ошол мезгилде жашаган калемгерлердин өмүрү жана чыгармачылыгы менен таанышат. Үлгүгө тартарлык өрнөктүү адабий тексттерди окуп, терең түшүнүүгө жана аудио китептер менен иштөөгө көнүгөт. Кыргыз профессионал жазма адабиятынын жаралышы, калыптанышы жана өнүгүшү жөнүндө кабардар кылуу. Ошол мезгилде адабиятка келген калемгерлердин өмүрү жана чыгармачылыгы менен тааныштыруу. Үлгүгө тартарлык адабий мурастарды окуп, терең түшүнүүгө жана аудио китептер менен иштөөгө көнүктүрүү. Көркөм чыгарманын табиятын, жанрдык касиетин, мазмундук жана формалык түзүлүшүн үйрөтүү. Кыргыз адабиятынын табиятын өз алдынча түшүнүп, аны азыркы дүйнөлүк адабий табылгалар менен салыштырып баалаганга машыктыруу.</p>
---	---

Курстун планы

Апта	Темасы
1. Апта	Көчмөн цивилизациясы. Элдик оозеки чыгармачылык. Фольклор менен профессионал жазма адабияттын айырмачылыгы (Жалпы обзор). Касым Тыныстановдун өмүрү жана чыгармачылык жолу.
2. Апта	Орто кылымдагы орток адабий мурастар жана алардын жаратуучулары: Ж.Баласагын, М.Кашкари.
3. Апта	1920-30-жылдырдагы кыргыз адабияты. Мукай Элебаевдин өмүрү жана чыгармачылык жолу.
3. Апта	Көркөм чыгарма. Мукай Элебаевдин «Узак жол» романы.
4. Апта	1940-50-жылдардагы кыргыз адабияты. Алыкул Осмоновдун өмүрү жана чыгармачылык жолу.
5. Апта	Көркөм чыгарма. Мукай Элебаевдин «Узак жол» романы (аудио материал, текст жана көнүгүүлөр менен иштөө).
6. Апта	Кыргыз адабиятындагы сатира жанрынын жаралышы жана калыптанышы. Мидин Алыбаевдин өмүрү жана чыгармачылык жолу.
8. Апта	Ара сынак
9. Апта	Адабият таануу илими: адабият теориясы, адабияттын тарыхы жана адабий сын жөнүндө түшүнүк.
10. Апта	Көркөм чыгарма. Ч. Айтматовдун «Саманчынын жолу» повести.
11. Апта	Адабий тектер, түрлөр жана жанрлар жөнүндө түшүнүк.
12. Апта	1950-60-жылдардагы кыргыз адабияты. Байдылда Сарногоевдин өмүрү жана чыгармачылык жолу.
13. Апта	Көркөм чыгарма. Ч. Айтматовдун «Саманчынын жолу» повести (аудио материал, текст жана көнүгүүлөр менен иштөө).
14. Апта	Кыргыз адабиятынын алтын доору (70-80-жылдар). Чыңгыз Айтматовдун өмүрү жана чыгармачылык жолу.
15. Апта	Ыр түзүлүшү жөнүндө түшүнүк. Кыргыз ыр түзүлүшүнүн өзгөчөлүктөрү. Уйкаштык жана анын түрлөрү.
16. Апта	Мара сынак

Баалоо

Баалоо каражаты	Саны (даана)	Үлүшү (%)	Жалпы үлүшү
Арасынак	1	40	40
Финал сынагы	1	60	60

